

Cesne słowa na jubilejnym zarědowanju Maćice Serbskeje pśi gózbje 175-lětnego wobstaša, 30. apryla 2022 w Budyšynje

Z mójim pśistupom 11. oktobra 1990 do Maćice Serbskeje w Budyšynje som w našom towaristwje malsnje nowu domownju namakał. To jo zwisował z tym, až som 28. junija 1991 stawiznisku sekciju Maćice sobu založył. Tak słušam k Maćicarjam přédneje góžiny, se wě pó politiskem pšewrošenju. Do lěta 2004 som w stawizniskej sekciji statkował, zwětšego pśi boce Trudle Malinkoweje ako městopšedsedař, mjazy 1995 a 2002 teke ako pšedsedař. W tom casu smy celkownje 11 stawizniskich kolokwijow pšewjadli, wót toho dwa w Chóšebuzu, a to 1994 a 2001. W přédnych lětach smy měli na našych zarědowanjach cesćej wokoło 100 woglědarjow. Resonanca jo nas pšechwatała: W Górnej a Dolnej Łužycy, a teke zboka wukrajnych gósci z Pólskeje, Českeje a samo Ukrainy jo wjeliki zajm wobstojał, se z wšakimi historiskimi tšojenjami a procesami w Serbach rozestajaš. Myslim na dr. Małgorzatu Mieczkowsku w Szczecinje, dr. Petra Kaletu w Praze, prof. Piotra Pałysa w Opolu a dr. Alekseja Pronewiča w Charkiwje. Swójske publikacije towaristwa a lětnje dwójne numery Rozhlada wjeleboćnosć temow wótbłyščuju.

Maćica jo teke togodla mója domownja wordowała, dokulaž som za historiske slěženja wažne casowe znanki w našom wědomnostnem towaristwje namakał, ako na pš. superintendenta Gerharda Wirtha, pózdžejšego cesnego pšedsedarja Maćice, abo Katu Malinkowu, kótaruž som cesćej na wobradowanje w Serbskem domje z awtom wót Strowotneje studnje ako susedku sobuwzeł. Wósebny pšikład za mnjo jo był bžez cwiblowanja dr. Měrcin Völkel, mój kolega w Instituce za serbski ludospyt resp. Serbskem instituce. Ten jo wjeliki žěl swójogo lichego casa wužywał za natwař a skonsoliděrowanje Maćice a teke Mašice Serbskeje w Dolnej Łužycy. Až do swójeje smjerši w lěše 2007 jo towaristwo z wjelikim elanom a z wjelikeju konsekwencu nawjedował. Pšipódlu gronjone: Konsekwenca jo tak daloko šła, až njejsmy se směli w přédnem rježe ako institutniki resp. institutnice outowaš. Kužda aktiwita ako wědomnostnik resp. wědomnostnica Serbskego instituta jo se dejala ako statk Maćice zjawnosću prezentěrowaš. Fakt pak wóstanjo: Bžez fachowy personal Serbskego instituta njeby se mógała Maćica/Mašica tak wuwijaš ako žinsa jo. Aktualnje twórje sobužělašerki a sobužělašerje Serbskego instituta rěp našogo wjednistwa w Budyšynje. Bužo se to raz zasej změníš?

W lěše 2004 som pšesěgnuł do Chóšebuzy. Dwě lěše pózdžej som pšewzeł wjednistwo Mašice w Dolnej Łužycy. Mjaztym som 16 lět w tej funkciji, samo dlej ako móje pšedchadniki farař Měto Kórjeńk abo Měto Pernak. Apropos Měto Pernak: Nawězaš na njogo wjeleboćnu žělabnosć, rowno teke na serbskich jsach, njejo za mnjo lažko było, gaž se woglědamy wót njogo organizěrowane zarědowanja za Jurja Surowina abo dr. Frida Mětška a jogo cesćej priwatnje wudane publikacije k wósobam a městnam statkowanja Mašice. Jo wjelika gluka za nas Dolnoserbow a teke za celkownu Maćicu była, až smy takego maminorěcneho (a samo wěcejrěcneho) wucabnika měli, kenž jo do kóncu swójogo žywjenja z Barlina sem nitki w rukoma žaržał. Jo pak žiwna wěc, až njejo se w Dolnej Łužycy žeden farař abo dalšny ceptař namakał, kenž by 1993 wobnowjone towaristwo nawjedował. Až na prjatkowarja Jurja Frahnowa njejsu se do žinsajšnego žedne fararje abo farařki w Mašicy angažěrowali. Cogodla? Zwisujo to teke z tym, až do založenja Mašice w Chóšebuzu južo statkuje Spěchowariske towaristwo za dolnoserbsku rěc w cerkwi pódobne zajmy zastupuju?

Wóstanjom pśi Dolnej Łužycy: Južo 1995 jo Mašica Serbska přédnu cesnu toflu za Fryca Latka w Nowej Jsy swětossnje wóswěšila, wjele dalšnych zwenka a w měsće Chóšebuz jo

slědowało, tak na pś. za Mjertyna Mojna, Mata Kósyka, Albina Mollera, Kita Panka, Kita Šwjele abo Pawlinu Krawcowu. Pśi tom našo towaristwo z drugimi towaristwami, gremijami a institucijami kooperěrujo, ako jo to wóna južo pśi drastwinych swěženjach wokoło swójskego 50-lětnego jubileuma w lěše 1930 we Wětošowje cyniła. Myslim na južo naspomnjone Spěchowarśke towaristwa za dolnoserbsku rěc w cerkwi abo na žělowu kupku Serbske pomniki pśi Měšće, kótaraž jo powołana wót wušego šoły Chóšebuzza. Mimo toho smy w kooperaciji z Serbskem muzeju w Měšće w lěše 2010 pśeglěd k stawiznam Mašice Serbskeje w ediciji Serbske drogotki publicěrowali. Gromaže z Martinu Nowakowu smej dwě wustajeńcy k historiji Mašice Serbskeje 2010 a 2018 w Chóšebuzu pokazałej.

W mójej funkciji som doněnta dožywił tšo pśedsedarje w Budyšynje, a wót nazymy 2020 mamy samo pśedsedařku na cole celkowneje Mašice. To slědne jo sensacija za sebje, gaž glědamy slědk do zachadnosći zazdašim cysto muskecego towaristwa. Jo wjelgin wažne wósebne za to, aź se dlujkodobna žělabnosć našogo towaristwa wěcej z wócowu žeńskich wiži. W nowem Lětopisu prezentěrujomej z Martinu Nowakowu mj. dr. nowe slěženja k tomu, kótaru rolu su žeńske w stawiznach Mašice grali. Dodaš cu w tom zwisku, aź som pśecej wšu pomoc z Budyšynskego pśedsedařstwa dostał, kenž sam južo 14 lět pśisłušam. Teke dolnoserbska rěc jo stawnje witana a grajo na pś. rownogódnju rolu za glównych zgromažinach w Budyšynje.

Dowolšo mě ku kóncoju mójich słowow pšašanje: Kak bužo naša Mašica za dalšnych 30 lět wuglědaš? Wěššyna doněntejšnego ćlonkojstwa zazdašim abo zawěšće njejo wěcej žywa. Kak pak něnto stoj z dorostom? W slědnych lětach smy šesć nowych ćlonkow, połojca žeńskich, za Mašicu nawabili – we wěššynje pak su wóni pśez 40 lět. Aktualnje mamy w Mašicy jano jadnogo ćlonka pód 40 lětami.

Pśed pśisamem 10 lětami smy zawjadli tši spěchowarśke myta za gymnaziastow a studentow teke ze zaměrom, aby młodych luži za našo towaristwo zajmowali a snaž perspektiwiski ako ćlonki dojspili. Njejsom se wěšty, lěc jo to nam ražiło. Wótgłědajucy wót toho jo našo procowanje wažna a wužytna wěc, aź naša mložina šansu dostanjo, swóje slěženja serbskej zjawnosći prezentěrowaš. To dej se na kuždy pad dalej wjasć.

Na kóncu cu se teke pla mójich njepósrědnych sobuwójowarškow a pla sobuwójowarja wutšobnje wužekowaš: Ceptařka Dolnoserbskego gymnazija Antje Kellowa jo mjaztym 16 lět w pśedsedařstwje Mašice, wjednica Žěłarnistwa za serbske wuwijańske wotkubłanje dr. Christiana Piniekowa jo była do 2021 jadnasćo lět w pśedsedařstwje a pśirowědnik dr. habil. Hartmut S. Leipner južo 6 lět w njom sobužěła.

Wšykny m za to wutšobny žěk.

dr. Pěš Šurman